

"מלאכת מחשבת"

דיון לעומק בנושאים עיוניים של פרשת השבוע

פרשת "יתרו"

מה בגיליון:

1) בעניין כיבוד אב ואם האם זו מצוה אחת או שתי מצוות.

2) על איזו דברה עברו בחטא העגל?—מהרה"ג רבי מרדכי פציפיצי שליט"א

"נחשבה"—הגאון רבי יהואל הלוי נוביק שליט"א

"(הוציאה) מימסגר נפשי".

פרק ס"ד—לייביש שטארקמאן מוכיח לד"ר מנגלה מי הוא בעל הבית.

~~~~~

בעניין כיבוד אב ואם האם זו מצוה אחת או שתי מצוות.

הנדון: ביאור מחלוקת הרמב"ם והרמב"ן בעניין (לפי מה שהעלה בכלי חמדה דלא כדברי המל"מ)

א

נוגעים לשני גופים שונים. ולפי דרך זו יש לרמב"ן להחשיב את מצות עשה 'כבוד אבך ואת אמך' כשתי מצוות עשה כי הן נוגעות לשני גופים מחולקים, ומן התימה שלא השיג על הרמב"ם במצוה ר"י ועוד שלפ"י היה לו לחשב את מניין תרי"ג בהתאם, כפי שעשה לגבי י"ז המצוות בהן הוא מחולק עם הרמב"ם. כך הקשה הגאון המלי"מ ז"ל בפירושו "דרך מצוותך" על ספר המצוות.

והנה הרמב"ן (בשורש השני) מביא את השגת הרמב"ם על ספר בה"ג שלא מנה את כבוד אחיו הגדול כמצוה נפרדת, כיון שמתרבה מיאת אבין' לרבות את אחיך הגדול (הבכור) הקושיא היא לשיטת הבה"ג שמונה מצוות שמתרבות בדרך ריבוי כמצוות נפרדות, היה לו למנות גם את כבוד אחיו הגדול כמצוה בפני עצמה. והשיב על זה הרמב"ן ז"ל דזו אינה השגה כלל על הבה"ג אליבא דשיטת הרמב"ם גופא, שהרי הרמב"ם מונה את כיבוד אב ואם כמצוה אחת וכן מחשיב את מקלל אביו ואמו בבת אחת כמצוות לא תעשה אחת, כיון שנמנו שניהם בפסוק אחד. לפ"י אין מקום להשגת הרמב"ם על הבה"ג, דלו יהי שיש למנות את כבוד אחיו הגדול כמצוה, מכל מקום אין לו להחשיבו כמצוה בפני עצמה, שהרי אפילו אם היה מפורש בפסוק (כבוד את אחיך הגדול) לא היה לו להימנות כמצוה בפני עצמה, שהרי הוא מוזכר בפסוק אחד עם האב והאם ושניהם נחשבים רק למצוה אחת, לפיכך לא ראה הבה"ג למנות את כבוד אח בפני עצמו.

והנה נקט הרמב"ן בלשונו "לפי מניינם" (הכוונה לבה"ג והרמב"ם) משמע שהרמב"ן מוציא את עצמו מן הכלל, כלומר אליבא דבה"ג והרמב"ם שסוברים שאין למנות שני גופים שמוזכרים בפסוק אחד כשתי מצוות, אין למנות את כבוד אחיו הגדול כמצוה בפני עצמה, ולכאורה נראה בזה כי לדעת הרמב"ן שחולק בזה כפי שמצינו לגבי שאור ודבש אתן זונה ומחיר כלב וכו' שמחשיבים כשתי מצוות לית יש באמת להחשיב את כבוד האב כמצוה בנפרד, וכמו כן את כבוד האב ואם יש להחשיב כמצוות נפרדות, כך רצה המלי"מ להשיב, ברם סיים בסוף בלשונו הזהב "אך לא ראיתי בשום מקום שיאמר הרמב"ן שתמנה מצוות כיבוד אב ואם לשתי מצוות".

ב

והנה מאי דמספקא ליה לגאון בעל המלי"מ זצ"ל פשיטא ליה ליכלי חמדה" (לגאון החר"ף העצום רבי מאיר דן פלוצקי זצ"ל) בפרשת יתרו שהעלה בתור מילתא דפשיטא כי בנדון זה קיימת מחלוקת רמב"ם ורמב"ן, דאליבא דהרמב"ם זוהי מצוה אחת אבל לרמב"ן לשיטתו דשני עניינים אפילו אם מוזכרים בפסוק אחד נחשבים כשתי מצוות

איתא בפרשה (פ"י כ' פס' י"ב) "כבוד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימיך על האדמה אשר ה' אלוהיך נותן לך".

יש לחקור במצווה זו אי זו מצוה אחת או שתי מצוות. כלומר, האם המצווה שמוטלת על הבן היא אחת, לכבוד את שני הוריו את אביו ואת אמו, או שזה שתי מצוות כיון שהיא מחולקת לשני גופים שונים שהם אב ואם, הרי אלו שתי מצוות, מצוה אחת שמוטלת כלפי האב ומצוה נפרדת כלפי האם. ונפקמ"י כמה מצוות הוא מקיים בעת שיכבד את שניהם יחד, האם מצוה אחת או שתי מצוות.

(ברם אין לפשוט ממה שאמרו חז"ל בקידושין שאם אביו אומר כבדני ואמו אומרת כבדני, מצוה לכבד את האב משום שהאם צריכה לכבד את האב, שאלו שתי מצוות ויש עדיפות למצוה של האב קודם למצוה של אם, דאם היא חפצא של מצוה אחת מה שייך בזה עדיפות והלא זו היא חפצא של מצוה אחת? דלעולם מצוה אחת היא כשאין התנגשות בין הרצונות, אבל ברגע שיש התנגשות, הרי רצון האמא כמאן דליתא, כי אין היא יכולה להמרות את פי האב וזה נחשב כאילו מעולם לא ציוותה אותו, וק"ל).

ונייתי ספר ונחזי, מה שכתב הרמב"ם בספר המצוות במצוות עשה (מצוה ר"י) וז"ל "הוא שצונו לכבד אב ואם, והוא אומרו יתעלה כבד את אביך ואת אמך. וכבר התבאר משפטי מצוה זו בתלמוד ועיקרו בקידושין, ולשון ספרא (וישמע יתרו) איהו כבוד? מאכיל ומשקה מכניס ומוציא (ויעוין ברמב"ם פ"ו מהלכ' ממרים). נקט הרמב"ם בלשונו הזהב את הכל למצוה אחת שכוללת את שניהם. והנה כלל נאמר שבכל מקום שיש לרמב"ן איזו השגה על הרמב"ם הרי הוא כותב בזה השגה שחולקת על דברי הנשר הגדול הרמב"ם, אולם בזה לא השיג דבר, נראה מזה שדעתו מסכמת לדעת הרמב"ם שזו היא מצוה אחת.

אלא שידועה דעת הרמב"ן (בשורש התשיעי) גבי מצות לא תעשה של כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו אשה לה' שהם נחשבים כשתי מצוות לא תעשה, אף ששניהם מוזכרים בפסוק אחד, מכל מקום הם מופנים כלפי שני סוגי הקטרות שאור ודבש, על כן נחשבים הם כשתי מצוות לא תעשה ואם יקטיר את שתיהן כאחת יעבור על שתי לא תעשה. והוא הדין במצוות לא תעשה 'לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' אף ששניהם הוזכרו בפסוק אחד, נחשבים הם כשתי לא תעשה והנשוא שתיהן עובר על שתי מצוות לא תעשה. כך הוא הדין גבי 'לא תביא אתן זונה ומחיר כלב בית ה' אלוהיך', יש כאן שני איסורים אתן זונה ומחיר כלב, אע"פ ששניהם הוזכרו בפסוק אחד כי הם

"מלאכת מחשבת"

דיון לעומק בנושאים עיוניים של פרשת השבוע

העלה בפרמ"ג נדון שלם, אם יש מקום בן נח לדין ספיקא דאורייתא במצוות שלהם, למעשה השאלה תלויה ועומדת בפלוגתת הראשונים ז"ל, אי ספיקא דאורייתא מדאורייתא לחומרא או רק מדרבנן, דאם הוא מדאורייתא אין לחלק בין בן ישראל לבן נח, דכפי שהתורה החמירה אצל ישראל שצריכים לפרוש מהספק כודאי כך הדין אצל בן נח, דמאי שנא, ברם אם דין ספיקא דאורייתא הוא רק מדרבנן, יש לומר דכל זה נתחדש אצל ישראל שצריכים להחמיר במצוות שלהם מדרבנן, אבל בני נח אין להם דין זה.

והנה כבר ידועה שיטת הרמב"ם (פ"ו ט"ז מאבות הטומאה הל' א') דדספיקא דאורייתא מדאורייתא לקולא ורק מדרבנן לחומרא, אבל הרשב"א והרמב"ן הר"ן ועוד ראשונים ז"ל חלוקים עליו שמדאורייתא צריכים לילך לחומרא בספק (עיין בשי"ש שמעתתא א'). לפי"ז אליבא דהרמב"ם נראה שבני ישראל שהיו במרה נחשבים כבני נח ולא היה להם להחמיר בספק כיבוד אב לכבדו מדין אב, שהרי עדיין הם בגדר בני נח ורק במתן תורה נעשו ישראל, לפיכך כל מצוות כיבוד אב הייתה רק מדין בעל אמו, לפיכך שפיר יש להחשיב את מצוות כיבוד אב ואם כמצוה אחת ועדיין אין לנו ראייה שבמתן תורה לא תחשבה כשתי מצוות?

ברם באמת אם נתבונן היטב הסברא תהיה בדיוק הפוכה, דהנה יסוד ראיית הרמב"ם דספיקא דאורייתא מדאורייתא לקולא, מזה שגילתה לנו התורה גבי ממזר שספיקו להקל, דממזר ודאי אמרה רחמנא לא יבוא בקהל ה' אבל ממזר ספק יכול הוא לבוא, הרי לנו שצריכים פסוק מפורש שיגלה לנו שהתורה הקלה בספק, נמצא שבלי גילוי הפסוק מה הייתה אומרת לנו הסברא החיצונית? שיש להחמיר כדי שלא להגיע לאיסור עצמו. ועל זה בא הפסוק לא יבוא ממזר בקהל ה' שממזר ודאי הוא דלא יבוא אבל ממזר ספק יבוא, לשלול את הסברא החיצונית ולחדש לנו שבאמת מהתורה אין צריך להחמיר, והנה גילוי זה נתחדש רק בהר סיני, אבל לפני מתן תורה שלא היה את גילוי התורה, יש לומר ספיקא דאורייתא מדאורייתא לחומרא. לפי"ז אדרבה, לגבי בן נח צריכים להחמיר, כיון שהתורה עדיין לא גילתה עד למתן תורה שיש להקל, אי"כ בסברא החיצונית דנים אנו לחומרא, ומה לי ישראל מה לי בן נח, לפי"ז אתי שפיר ראיית הכלי חמדה על נכון, דאם נימא דמצוות כיבוד אב ואם הם שתי מצוות היה לגמ' למנות י"א מצוות שניתנו במרה? אלא ע"כ דשתיקן נחשבות למצוה אחת.

ועתה לפי זה צ"ל אליבא דשיטת הרמב"ן שחולקת על הרמב"ם וסי"ל דספיקא דאורייתא מדאורייתא לחומרא, ולדידה רק בממזר גילתה התורה לקולא אבל ביתר הזינים הוי להחמיר, יש לומר להיפך שבסברא החיצונית הוי להקל וחיידשה התורה שיש להחמיר בספק כודאי, וכל זה נתגלה בהר סיני, אבל במרה שעדיין לא נתחדש שצריך להחמיר הוי להקל. וממילא מה שכבידו את האב הוא מדין בעל אמו, לפיכך במרה אי אפשר היה להחשיב את כיבוד אב ואם כשתי מצוות, אבל במתן תורה שבאה ההלכה של הלך אחר הרוב ונתחדשה ההלכה לכבד את האב מצד עצמו, שפיר יש להחשיב זאת כשתי מצוות ודו"ק היטב מצד הסברא, כי נכונה היא מאד.

אלא דגם בזה שדי הגאון בעל הכלי חמדה נרגא על כל המהלך, שהרי שיטת הרמב"ן עצמו (בפ"ו אמור) שהאבות הקדושים יצאו מכלל בני נח לחלוטין משעה שנצטוו אברהם על המילה, וא"כ גם קודם מתן תורה היה להם לילך בתר רוב ולכבד את האב מצד עצמו, שהרי הם נחשבים כבר כישראלים גמורים, והדרא קושיא לדוכתא, למה לא החשיבו במרה את כיבוד אב ואם לשתי מצוות?

ברם באמת מימרת הגמ' בסנהדרין (דף נ"ו ע"ב) אינה מוסכמת על הכל, דכך אכן דרש ר' יהודה מהפסוק כאשר ציון, ברם איכא דרשה אחרת שמובאת ברשי"י (פ"ו ט"ז פס' כ"ה) על הפסוק 'שם שם לו חוק ומשפט ושם ניסהו' ומונה את שבת פרה אדומה ודינו, ולא מנה כלל את מצוות כבוד אב ואם בחשבון (כנראה שיש לרש"י מקור לדרשה זו מאיזה מדרש). ויש לדון במה נחלקו הני דרשות! ועל זה מחדש הכלי חמדה דשורש המחלוקת הוא בזה, דהנה מצינו פלוגתא בגמ' דומיא דשאור ודבש עמוני ומואבי נא ומבשל וכו' הרי אלו שתי מצוות. ומן הפלא שלא זכר את קיומו של מרן מלי"מ בדרך מצוותיך (כידוע היה הגאון הנ"ל בקי בכל חדרי תורה ואי אפשר שנעלמו ממנו דברי המלי"מ שמודפסים בתוך הרמב"ם בספר המצוות וצ"ע).

ורצה ה"כלי חמדה" לומר דאיכא ראייה ערוכה לשיטת הרמב"ם דחן מצוה אחת, דאיכא בגמ' בסנהדרין (דף נ"ו ע"ב) "י מצוות נצטוו במרה, ז' מצוות בני נח, הוסיפו עליהן שבת דינו ומצוות כיבוד אב ואם". והנה בשלמא אם נחשיב את מצוות כיבוד אב ואם כמצוה אחת הרי לנו בחשבון י מצוות, ברם אם נחשיב אותן כשתי מצוות עלה בידינו י"א מצוות: אלא דלפי"ז יש לתמוה על הרמב"ן שמחשיב אותן כשתי מצוות מה יענה על טענה זו? וליישב את דברי הרמב"ן, נראה דבאמת ניתן לשדות נרגא בראיה זו. דהנה דנו בגמ' בחולין (דף י"א ע"ב) מהיכן לומדים דין הלך אחר הרוב אפילו ברובא דלינתא קמן (כרוב בעילות אחר הבעל או רוב נשים יולדות לט' שאינו מצוי בפנינו רק רוב בעולם ואינה ראייה מוכחת לפנינו כרוב דיינים או רוב חנויות שהם לפנינו) ואחת הראיות מביאה הגמ' מדין מכה אביו שהוא במיתה אף שאין לנו ראייה מוכחת שהוא אביו רק מכוח רוב בעילות אחר הבעל, הרי לנו ראייה שהולכים אחרי הרוב. ולכאורה יש לומר דזה נאמר רק לגבי ישראל בהם נתחדשה ההלכה 'אחרי רבים להטות' שרוב קובע הן לחומרא והן לקולא, אבל אצל בן נח אין את ההלכה הזו, וכן דעת רוב הפוסקים שאין כללי הלך אחר הרוב תופסים בבן נח.

ולפי"ז נראה לומר, דבני ישראל קודם מתן תורה נידונו כבני נח (כפי שכבר הארכו בזה במפרשים בהרחבה, ואין כאן המקום לדבר בזה) לפיכך מצוות כיבוד אב אינה נחשבת כמצוה לעצמה, משום שנחשב כאב רק מדין הלך אחר הרוב והנהגה זו עדיין לא הייתה קיימת במרה ורק במתן תורה התחדשה ההלכה לכבד את האב ועדיין יש לומר דזו מצוה בפני עצמה.

והנה בפ"ו ואתחן (דברים פ"ה ה' פס' ט"ז) נאמר "כבד את אביך ואת אמך כאשר ציון ה' אלוך ולמען ייטב לך על האדמה אשר ה' אלוך נותן לך". ובפרש"י: כאשר ציון, אף על כבוד אב ואם נצטוו במרה, שנאמר שם שם לו חוק ומשפט". והנה משמע דאף על מצוות כיבוד אב נצטוו במרה ולא נתחדשה הלכה זו בהר סיני. ברם יש להבין שהרי לפי מה שנתבאר לעיל לא היה מקום לצוות על כיבוד אב במרה, כיון שעדיין לא נתחדשה ההלכה של זיל בתר רוב! ברם נראה לומר דלא קשיא מידי, דבאמת הייתה מצות כיבוד אב אבל לא מדין אב אלא מדין שהוא בעל אמו, שהרי במצוות כיבוד אב ואם נאמר 'כבד את אביך ואת אמך' ודרשו חז"ל את אביך לכבד את אחיו הגדול ואת אמך לכבד את בעל אמו וזהו מדין כבוד אב שכאשר הוא מכבד את בעל אמו הרי היא מתכבדת בזה (ולפיכך אם בעל אמו אומר השקיני מים וגם אמו אומרת השקיני משקה לאמו כי כבוד הבעל בא ממנה).

ולפי"ז י"ל דבמרה לא היו רק י מצוות, אבל לאחר שבהר סיני התחדשה ההלכה של הלך אחר הרוב יש לדרוש את כבד את אביך כפשוטו, שגם לאב יש דין כיבוד בפני עצמו, אף שנאמר 'כאשר ציון במרה' משמע שלא נתחדש בהר סיני כלום מעבר למה שהיה במרה? אין זו קושיא, דבמרה נאמר הפסוקים כפשוטם ולא נאמר ציווי שונה בהר סיני, ברם המשמעות נשתנתה לאחר שנתחדשה ההלכה של הלך אחר הרוב, דבמרה שעדיין לא היה תוקף להלכה זו לא כיבדו את האב מצד עצמו רק מדין בעל אמו, אבל בהר סיני כבר ניתן תוקף לציווי ומעתה יש לכבד את האב גם מדין עצמי שהוא אביו. ובה נעשית לנו מצוה חדשה שבמרה עדיין לא היה לה כל תוקף ובהר סיני יש לה תוקף (דומיא דמצוות כיבוד אחיו הגדול שנתרבה מיאת אביך) ואם אין כיבוד אב אין כמו כן כיבוד אב שהרי לא יהיה גדול ממנו וממילא שאין לנו מהיכן לרבותו, נמצא שדין זה נתחדש רק במתן תורה של הר סיני, ודו"ק היטב.

ברם עדיין יש לבעל דין לטעון, דאם אמנם אין הולכים בתר הרוב אבל הלא אית לך כללא "ספיקא דאורייתא לחומרא" ומהאי טעמא גופא צריכים לכבד את האב כיון שיש לילך לחומרא שהוא אביו? ברם

"מלאכת מחשבת"

דיון לעומק בנושאים עיוניים של פרשת השבוע

כיבוד אב ואם אלא אדרבה מוסיף גם פרה אדומה. יעו"ש ברא"מ מה שמאריך ליישב את דעת רש"י. ולפי"ז אין כלל מדרש שמשמית את כיבוד אב ואם וא"כ כל הבניין כולו מיוסד על בסיס רעוע מאד.

ג) ומה שטען ב"כלי חמדה" שלשית הרמב"ן כבר היו בכלל ישראל גמורים ויש להם לילך בתר הרוב, אף הוא תמוה מאד, שהרי שיטת הרמב"ן עצמה (פ"ו וישלח) שכל זה נהג רק בארץ ישראל אבל בחו"ל לא נהגו. ולפיכך במצרים לא נהגו עמרם באיסור דודתו וכמו כן יעקב נשא שתי אחיות, לפי"ז אפשר לומר שרק לאחר מתן תורה חזרו שוב לכלל הנהגה גמורה של ישראל. ומעתה אין חלוקה בין ארץ ישראל לחו"ל. וא"כ אפשר שקודם מתן תורה לא הלכו אחרי הנהגת רוב גם אם היו נידונים כשיראלים. ד) אף בעצם הסברא שבא לחלק אם כיבוד אב משל אב או משל בן, גם בזה יש לדון, דלכאורה אין לכל זה שייכות, דאפשר לומר סברא והיפוכה בשני האופנים: גם אם כבוד אב ואם משל אב ואם זו היא מצוה אחת, דאמנם הם שני גופים וחיוב הממון משלהם אבל בחפצא זו מצוה אחת של כיבוד שנאמרת כלפי אב ואם שיש לו לכבד את אביו ואת אמו וזה שהם שני גופים לא הופך זאת לשתי מצוות. ומאידך אפשר לומר להיפך, שגם אם כבוד אב משל בן, מכל מקום סבת החלוקה היא מכוח הגופים המחולקים כלפיהם נאמר הציווי, ואב ואם שני גופים הם ושתי מצוות, וחיוב הממון לעשות מוטל על הבן, כפי שיש לבן כמה וכמה מצוות ממוניות כקניית טלית ותפילין ולב ואתרוג כולם מוטלים על ממון אחד ומכל מקום הן מצוות מחולקות ומה השייכות לכיס?

ה) גם קושייתו שהביא שאין הולכים בממון אחר הרוב וא"כ למה נחייב את הבן לשלם מכיסו אם אין ראייה מוכרחת שהוא אביו, ומדן הלך אחר הרוב אין לילך בממון, אינה קושיא כלל. שהרי כבר הביא בקונטרס הספיקות (כלל ו' אות ה') מתשובות "צמח צדק" הקדמון סימן קכ"ה (לגאון רבי מנחם מנדל קרוכמל זצ"ל) מעשה באשה שבקטנותה נמלטה מחרב רעה בארץ רוסיה ויודעת היא את מקום מולדתה ואת שמות אביה ואמה אלא שאינה יודעת אם היו יחסי כהונה ולויה או רק ישראל, ונדע לה מפי אשה אחת שעברה במקום שאביה היה הלוי ובא השאלה האם חייבת בספק בפדיון בנה הבכור, והכריע הגאון הנ"ל שפטורה מדן ספק ואין צריכים לעדות האשה שפטולה בלאו הכי לעדות, אלא כיון שאין הולכים אחרי הרוב מותר לה לחוש שהיא מגוע כהונה ולויה ויכולה לומר לכהן: המוציא מחברו עליו הראיה. ברם בעל הקונטרס הספיקות השיג על הגאון הנ"ל ואמר, שאם היה במקום ההוא, היה מחייב בפדיון, משום שזה ספק מצוה, וספק מצוה יש להחמיר, ובה אין דנים כדן ממונות.

ואף בלא זאת, ניתן לומר דבגוונא דידן אף בעל הצמח צדק יחייב את הבן לכבד את אביו, דידועה קושית זקני בעל ההפלאה ז"ע על דינא דגמ' דמצוות הבן על האב וחיוב האב לפדות את בנו הבכור, ויש לתמוה דהרי זה שהוא אביו הוא מוכרע מכוח רוב ואין הולכים בממון אחר הרוב? וביאר בעל ההפלאה דכיון שכבר דנו עליו כאב לענין מצוות מילה והוכרע שהוא אביו יש לילך אחרי זה גם אם יוצר חיוב ממון, כי לאחר שהוכרע הדין במצוה הכרעה זו כבר חלה על הכל, ואף אם יהיו לאחר מכן השלכות ממוניות, דומיא דספק חלב שמוכרע על ידי עד אחד (המנקה) ואחרי כן מלקים על פי אותו עד אחד אם יבואו שני עדים שאכל אותו חלב. ולפי"ז באותה הכרעה שהוכרע על האבא שהוא אביו כלפי מילה באותה הלכה גם הוכרע כלפי הבן שהוא בנו שחייב בכיבוד אב ואם ובהכאתו ובקללתו, הלכך אין כאן יותר נדון של שאלה ממונית ויש עוד הרבה להרחיב בענין וקיצרתי.

בקידושין (דף ל"ב ע"א) כיבוד אב ואם משל מי? ר' יהודה אמר משל בן, רב נתן בר אושעיא אמר משל אב. והנה אי הוי מצוות כיבוד אב ואם משל אב ואם, שפיר יש להחשיב זאת כשתי מצוות, שהרי מצוה אחת היא מכיסו של האב ומצוה השניה מכיסה של האם, אבל אי נימא דמצוות כיבוד אב ואם משל בן, נמצא שהבן הוא שורש החיוב והוא גוף אחד, לפיכך יש להחשיב זאת כמצווה אחת.

והנה בשלמא אי מצוות כיבוד אב משל אב, שפיר ניתן לומר שהבן חייב לכבד את האב, שהרי מוציא הוא הוצאות משל האב, אבל אי הוי משל בן יש לתמוה (וכבר עמדו בזה המפרשים ז"ל) "הלא אין הולכין בממון אחר הרוב" (כדאיתא בריש המנחת) וכיון שכל מצוות כיבוד אב הוא מדן הלך אחרי הרוב נמצא שבשל רוב זה מחייבים אותו להוציא ממון? ברם באמת לא קשיא, דאם אמנם אין הולכים בממון אחרי הרוב, מכל מקום איכא עליו חיוב ממון מדן שהוא בעל אמו, והרי חייב הוא בכבוד בעל אמו, משום הכי מוציא הוא ממון מכיסו כדן בעל אמו.

ברם אם כן אי אפשר להחשיב את מצוות כיבוד אב ואם כשתי מצוות אלא כמצוה אחת, שהרי את אביו ואמו הוא מכבד מדן אמו, א"כ הוי מצוה אחת? על כן י"ל דרב יהודה אזיל לשיטתו שמצוות כיבוד אב משל בן, לפיכך שפיר יש להחשיב את שתייהן כמצוה אחת, לפיכך יכל הוא למנות את מצוות כיבוד אב ואם במרה, אבל לרב נתן בר אושעיא דסובר מצוות האב משל האב, א"כ יש להחשיבם כשתי מצוות, לפיכך אי אפשר היה למנותם במרה כיון שהיו אז י"א מצוות. לפיכך הוציא את מצוות כיבוד אב ואם והכניס במקומה את פרה אדומה. וכיון שלחלכה אנו נוקטים כשיטתו, שמצוות כיבוד אב משל אב יש להחשיב את כיבוד אב ואם כשתי מצוות. וי"ל דלזוה כיוון רש"י שהוציא את מצוות כיבוד אב ואם והכניס את פרה במנין, ועל פי זה יש ליישב את שיטת הרמב"ן, עתה"ד הכלי חמדה, והאריך שם עוד למעניתו, כיד פלפולו הרחב.

ג

אלא שדבריו החריפים והנעימים צריכים נגר ובר נגר להולמם. מכמה עניינים: א) במנין המצוות של הרמב"ן היה לו למנות זאת בפועל כפי שעשה בכל המקומות שהשיג על הרמב"ם, ועל כל מה שחלק כנגדו הביא כנגדו מצוה אחרת, להשלים הבניין שהרי הסכום הכולל הוא תרי"ג, ואין להוסיף או לגרוע. ואם נחשבים כיבוד אב ואם לשתי מצוות יש לגרוע תמורתם מצוה אחרת, כפי שכבר תמה הגאון המשנה למלך ב"דרך מצוותיך". ב) הרמב"ן עצמו בדברים (פ"ו ואתחנן פ"ה ה' פס' ו') כתב שם וז"ל "וביאר שם כאשר ציווך ה' אלוך קודם מתן תורה במרה, שם שם לו חוק ומשפט, לשון רש"י. ואם כן גם מצות כיבוד אב ואם יהיו במרה והרב לא הזכיר שם אלא פרה ודינין עכ"ל. הרי לנו שהרמב"ן מונה להדיא את כיבוד אב ואם במרה, ואדרבה הוא משיג בזה על רש"י שהשמיט את כיבוד אב ואם.

ובעצם ביאור דברי רש"י כבר עמד הרא"ם בביאור ההשמטה של אב ואם שמוזכרים בגמ' ובמכילתא ותחת זאת הזכיר פרה אדומה שלא נזכר בשום מקום, והרא"ם הכריע דלא כתב רש"י כל מה שנצטוו במרה, שהרי בסוף פרשת משפטים (פ"ד פס' ג') כתיב "ויבוא משה ויספר לעם את כל דברי ה' ואת כל המשפטים ויען כל העם קול אחד ויאמרו כל הדברים אשר דיבר ה' נעשה" ובפרש"י (בד"ה ואת כל המשפטים) שבע מצוות שנצטוו בני נח ושבת וכבוד אב ואם ופרה אדומה ודינין שנתנו להם במרה". הרי לנו שרש"י אינו משמיט את

***

על איזו דברה עברו בחטא העגל?—מהרה"ג רבי מרדכי פצ'יפיצ'י שליט"א

בפרשת וזאת הברכה (דברים פ"ו ל"ג פס' ט') "האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו, ואת אחיו להכיר ואת בנו לא ידע כי שמרו את אמרתך ובריתך יצרו". וברש"י ד"ה האומר לאביו לא ראיתיו: כשחטאו ישראל בחטא העגל ואמרתיו מי לה' אלי, נאספו אלי כל בני לוי... ומשבט לוי לא חטא אחד מהם, שנאמר "כל בני לוי". כי שמרו אמרתך, רש"י: "לא יהיה לך אלוהים אחרים".

"מלאכת מחשבת"

דיון לעומק בנושאים עיוניים של פרשת השבוע

רש"י מפרש לנו איזה דיבור שבט לקוי קיימו בזה שלא חטאו בחטא העגל (וממילא ישראל שכן עברו על חטא העגל על איזה דיבור עברו) "לא יהיה לך אלוהים אחרים". וקשה הרי יש גם את "אנוכי ה'" שאת זה בני לוי קיימו ואילו בני ישראל עברו?

וכן הוא ברש"י פרשת יתרו (פ' כי פסי ב') אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים ממצרים... ולמה אמר בלשון יחיד "אלוקיך"? ליתן פתחון פה למשה ללמד סניגוריא במעשה העגל, וזה שאמר בפרשת כי תשא פ' ל' פסי "לא למה ה' יחרה אפך בעמך" לא להם ציוית "לא יהיה לכם אלוהים אחרים" אלא לי לבדי. גם כאן רש"י מדגיש שעברו על "לא יהיה לך" ולמה לא מדבר שעברו גם על "אנוכי ה'" אלוקיך"? (אלא שיש כאן הערה ברש"י מיניה וביה, בפתיחה כתב לשון יחיד אלוקיך שזה מרמז שעברו על הדיבור "אנוכי ומסיים: לא להם ציוית "לא היה לכם אלוהים אחרים" שמשמעותו שעברו על "לא יהיה לך" וגם תמוה למה רש"י כתב כל זאת בפסוק אנוכי ולא על הפסוק (לא יהיה לך)?

אבי שליט"א תירץ על פי הרמב"ם תחילת הלכות ע"ז: "במימי אנוש טעו בני האדם טעות גדולה... וזאת הייתה טעותם. אמרו הואיל והקל ברא כוכבים אלו וגלגלים להנהיג את העולם ונתנם במרום וחלק להם כבוד, והם השמשים המשמשים לפניו, ראויים הם לשבחם ולפארום ולחלוק להם כבוד, וזהו רצון הקל ברוך הוא לגדל ולכבד מי שגדלו וכבדו, כמו שהמלך רוצה לכבד עבדיו והעומדים לפניו, וזהו כבודו של מלך... וכך הם אומרים עובדיה היודעים עיקרה, לא שהם שאומרים שאין שם אלוהה אלא כוכב זה... כלומר יודעין שאנתה הוא הקל יתברך, אבל טעותם וסכלותם שמדמין שזה ההבל רצונך הוא, וכן מאריך הרמב"ם איך עברו מטעות לטעות, עד שעזבו את ה' לגמרי ועבדו את הע"ז בלבד. וא"כ בודאי שעם ישראל לא חשבו לרע שהעגל שהעגל הוא ע"ז, אלא רק מנהיג מסוים. ולכן ממילא לא עברו על "אנוכי" רק על "לא יהיה לך" (אלא שכל עניין העגל טעון בירור (חב).

הרה"ג רבי משה פינקלשטיין שליט"א בעל המחבר "תורה אור" על הגרי"ז על התורה אמר: שמא רש"י סבר כבה"ג שאנוכי אי"ז ציווי, ולכן כתב שעברו על "לא יהיה לך" ולא כהרמב"ם עשין מצוה א' וכן בפר' א' מהל' יסודי התורה הלכה ו' "יודיעת דבר זה מצות עשה שנאמר "אנוכי ה' אלוקיך" וכן הוא בחינוך מצוה כ"ה: להאמין שיש לעולם אלוה אלוה אחד שהמצוא כל הנמצא, ומכוחו וחפצו היה כל מה שהוא, ושיהיה ושיהיה לעדי עד וכי הוא הוציאנו מארץ מצרים ונתן לנו התורה שנאמר בתחילת נתינת התורה אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. (וכן הביאו הבה"ל השני שבתחילת סימ' א' אורח חיים).

וחשבתי תי פשוט, על רש"י בזאת הברכה מאחר ורש"י מדבר על "שמרו אמרתך" והרי כל הישמר פן ואל הן לאו, לכן רש"י אמר ששמרו על לא יהיה לך שזה לאו ולא הזכיר "אנוכי" שזה עשה, אבל בודאי שגם קיימו "אנוכי". וכן ישראל עברו גם על "אנוכי", ומי"מ רש"י כאן עדיין ישאר קשה למה לא כתב שגם עברו על "אנוכי" הרי אין כאן שום רמז בפסוק דווקא ללאו.

~~~~~~

"נחשבה" – הגאון רבי יחיאל הלוי נוביק שליט"א

ועתה אם שמוע תשמעו בקולי, וברש"י אם עתה תקבלו עליכם יערב לכם מבאן זאליך שכל התחלות קשות.

העניין ע"פ מה שאמרו חז"ל גלוי וידוע לפניך שרצונינו לעשות רצונך אלא שהשאר שבעיסה מעכב. כל העיכוב מלעשות רצון ד' הוא מצד השאר שבעיסה. אבל לולא זאת הרי פשוט שרצון יש מישראל לעשות רצון קונו.

ומצד הטבע ה' צריך להיות שכל מצוה שאדם עושה וכל רגע שלומד תורה ה' צריך להרגיש מתיקות ונעימות עד אין קץ, וכל מה שמונע ממנו להרגיש המתיקות והנעימות הוא השאר שבעיסה. וזה רצונינו לעשות רצונך, וא"כ ודאי שצריך להיות שכאשר אנו עושים מה שרצונינו באמת נרגיש עונג אמיתי למה אין מרגישים, לא מפני שזה נגד רצונינו, אלא מפני שהוא נגד הרצון של השאר שבעיסה.

וראיתי משל של המגיד מדובנא שאמר שפעמים אדם הולך לביכ"ג לתפילה ובדרך פוגש בסוחר עצים ומתחיל עמו משא ומתן בכמה ימכור וזה אומר בכך וזה אומר בכך, ולבסוף מתפשרים, ונמצא שמרויח ע"י המו"מ עמו זהוב אחד, והולך לתפילה, ומצא הציבור באמצע ומתפלל מהר, ולמחר הולך שוב לביכ"ג ולא פוגש בשום איש ומתפלל כראוי כל התפילה, ואחר התפילה ניגש אליו אחד ומציע לו לקנות ממנו המצוה שקיים היום יותר לעומת יום האתמול, שהיה גם חצי הראשון של התפילה בכי"ג, והוא ישלם תמורתו עבור זה זהוב אחד, והוא מסתכל עליו כמי שנמרפה דעתו, הלא המצוה שקיימתי לא אמכרנה עבור כל כסף שבעולם. והשני שואלו הלא אתמול היית מוכן ומזומן להפסיד חצי זמן התפילה עבור זהוב, והלמאי איך מסכים כהיום למכור המצוה עבור זהוב כדאתמול, הלא הנני מציע לך היום את אותה עיסקה ששמחת בה אתמול, והוא בשלו, הוא אינו מוכר מצוות עבור כל כסף וזהב שבעולם.

והסביר המגיד מדובנא שבאמת איש מישראל לא ימכור מצוה בעד שום מוון, ורק דכל זה הוא לאחר עשית המצוה, אבל קודם לכן יש יצה"ר שמסיתו וע"כ הסכים לותר עבור זהוב על המצוה, אולם אחר המעשה שכבר אין לו יצה"ר, אז אם יתן איש כל הון ביתו באהבה בוז יכוז לו. וכזה פירש הפסוק ולך ה' הצדקה כי אתה תשלם לאיש כמעשהו. היינו כלאחר המעשה ולא כקודם המעשה.

ומעתה צריך האדם לחפש עצות איך לגרום לכך שלא יסיתו היצר, לנהוג נגד מה שהוא מאמין, כי זה קשה מאד, כי השוחד יעור עיני שכלו.

ונראה שבדברי רש"י מצאנו עצה לזה, ועצה זו שזה כל הון שבעולם, אם תקבלו יערב לכם דע"י הקבלה יורדת הבחירה ואז יורד כח הסתת היצר, ואז יכול להרגיש תענוג עצום בכל רגע של לימוד, ומה שלומד יותר מרגיש תענוג יותר.

ובאמת כאשר האדם זוכה ומרגיש תענוג בלימוד התורה, שוב יקבל עליו בפעם אחרת ללמוד, שהרי כבר זכה למעום טעם תורה וממילא מחפש שנית למעום הטעם שכבר טעם, ובפעם השנית יטעום טעם יותר טוב, משום שאז הנסיון דהסתת היצר הוא קטן יותר, וכן הלאה עד אין סוף דרגות, וזו באמת עצה נפלאה להתחזקות.

כמוכן אסור לשכוח שכל הגדול מחברו יצרו גדול, אבל כל פעם שמנצח נעשה ערב לו והערבות מסיעת לו להתגבר על הקשיים.

"מלאכת מחשבת"

דיון לעומק בנושאים עיוניים של פרשת השבוע

והנה כלל ישראל השיבו נעשה ונשמע וי"ל דהכונה שמקבלים העשי' וממילא אח"כ ישמעו, ובחז"ל איתא דזהו רז שמלאכי השרת משתמשים בו, וי"ל דהם אין להם עיכוב שאור שבעיסה.

AA

"(הוציאה) ממיסגר נפשי."

פרק ס"ד—לייביש שטארקמאן מוכיח לד"ר מנגלה מי הוא בעל הבית.

תקציר עניני:

ר' אביש'ל מקבל אור יחוק לקרב את יונתן שרלץ דרך עדיאל פדידה ידיח לשעבר, אלא שעדיאל מסרב בכל תוקף ליצר איתו קשר. יונתן מתקדם בתפקיד, הוא מעשה ראש כנסיה ועולה לדרגת בישה, הוא מכהן גם כמרצה בכיר בשלוש ארצות, אנגליה ספרד איטליה. רנו מעובין לקדם את ידידה ועושה כל מאמץ שיקבל פופולאריות רבה בכדי לכסות על מגרעתו כמנהיג (חלש) הוא מתכנן כי תוך 11 שנים יוכל למנות למשרה הרמה ביותר, דרכה יחולל מהפך אדיר שעלול להרע ליהודים מאד. על הסכנה הזו מתריעה דמות מסתורית שמגיעה בחלומותיו של ר' אביש'ל ומפחידה אותו כי אם לא יטול יזמה תוך תקופה קצרה יונתן יהיה אבד לבצע ולא יהיה בית שוב להשיב למוטב, כל האחריות למקים שיחולל יחולל על ר' אביש'ל, הוא גם גורם לו באחד החלומות לקום מתוך תחושת חנק גמור, זה מביא אותו לאם מספר תעניות שגורמות לאיבוד האיזון בסוכרת שלו עד כדי סכנה, הוא מתאשפז בבית חולים שער צדק ור' אליהו שם טוב סועד אותו.

מנגד רצה עלילה מתקופת השואה, בה מכבד יהודי ממוקאטש בשם לייביש שטארמאן שמנסה להציל את כל חברי ישיבתו שהגיעו לאושוויץ שלא ימותו בתאי הגזים. לד"ר מנגלה יש 'אינטרס על' לשמור על לייביש, בשל התכונות המיוחדות שמאפיינים אותו כמומחה למדעי התברה (אנתרופולוגיה) הוא חצה לחקור פשר תכונות מיוחדות אלו, הוא מותיר אותו בחיים עד לגמר המחקר, אלא שלייביש מבין כי הוא קלף מיקוח חשוב ביותר ומתנה את הסכמתו בהצלת כל חברי הישיבה. מנגלה מנסה להערים עליו אבל לייביש קולט את התרגיל ועומד על המשמר, הוא מסכל בכל מחיר את התכניות של מנגלה לעת עתה הוא מצליח.

AA

"מצבו של הרב אינו פשוט כל עיקר, הודיע ד"ר שפירא מבכיר הרופאים של שער צדק לר' אליהו שנלווה עמו, לאחר עיון מעמיק במצבו, הסוכרת שלו הסתבכה מאד כתוצאה מחוסר איזון שנובע מלחצים נפשיים עמוקים בהם הוא נתון. עליכם לדעת כי כבוד הרב אינו בנוי למצבים נפשיים שכאלו, עליכם לראות להפחית ממנו את משטר הרבנות שכנראה מכביד עליו מאד, כדי שיוכל לחזור לתפקודו הראשון".

ר' אליהו החוויר מאד לשמע הדיאגנוזה החמורה, כאחד שהכיר את מצבו של הרב עד כמה הוא לוקח ללב כל דבר, הבין כי הלחץ האחרון בו הוא נתון מסוכן לו מאד. בכל אותם ימים לא מש ממיטת החולה, הוא דאג ליידיע את אשת הרב במצבו וסיכם עמה כי רוב הזמן יהיה עם החולה ואת תפקוד הבית תמשיך כרגיל. ארבעה ימים שכב אביש'ל תחת מעקב חמור של רופאי בית החולים עד שהביאוהו לאיזון חלקי. לאחר מיכן נשלח לביתו עם אזהרה חמורה, לנוח בבית תחת משטר דיאטטי קפדני במשך שבועיים, לאחר מיכן לשוב לביקורת אנדוקרינולוג (מומחה להורמונים ובלוטות התריס, בין היתר הוא מומחה לסיבוכי סכרת) ר' אליהו שם טוב נותר בארץ בכל אותם שבועות, הוא עדכן את אשתו במצב בריאותו של הרב ובקשה לא לדחוק לאיש, כולל אביה ר' אשר סיטרוק יו"ר הקהילה.

אלא שאת ר' אשר הדאגן שאינו רגוע מהשתיקה המוזרה הכעיס הדבר מאד, אי אפשר להשתיק אותו עם התחמקות, הוא לא הרפה מחתנו שישפר לו האמת, ברם ר' אליהו בחר למלא את פיו מים, קשה לתעתע בחמיו שוב, לפיכך נקט בפלך השתיקה, באותם ימים היה כעסו של ר' אשר על חתנו והרב גדולים מאד הוא כבר הפסיק להאמין שמדובר בבעיות כשרות כנראה יש בעיה רצינית יותר שמעלימים ממנו, הוא החליט לערב את ר' שלמה אנגל מיוזעו (המתווך שהביא לבחירת הרב) הוא ביקשו לרחרח מה קורה אצל ר' אביש'ל ולעדכנו בהקדם. ר' שלמה אנגל הבטיח לו שיעשה כמיטב השתדלותו, אך מנוי וגמור היה בלבו לא להתקרב לסוגיא הכאובה ששמה ר' אביש'ל, די לו עם כאבי הראש שהיו לו ממנו, הנכווה ברותחים יזהר בפושרים הזהירו חז"ל ולזה מציינת עם כל הלב (יש ע"ז חבורה שלימה בספרו "פנקס שלמה" בהשלמות).

היחיד שהוכנס לסוד העניינים היה ר' לייביש איינפאלער, ר' אביש'ל נתן לר' אליהו את מספר הטלפון של ר' אנשיל כץ מזכיר "שומרי החומות" וביקשו למסור לו כי חלה ואינו יכול לתפקד, הוא ביקש למסור שמעתה יעדכן את ר' אליהו בסוגיא הכאובה ששמה יונתן שרלץ באשר אין לו את היכולת לטפל בנושא. כששמע ר' לייביש כי המצב הסתבך מאד, עדיאל פדידה ממאן לשתף פעולה ומאידך הדמות המסתורית אינה מפסיקה להטריד את ר' אביש'ל עד שנפל למשכב, הסיק כי המצב חמור ביותר וצריכים לעשות תפנית חדה, קיים סיכוי בתוך תקופה קצרה שיונתן יקבל מינוי חדש שימנע כל קשר עמו, צריכים לחפש פיתרון יצירתי בדחיפות שיביא לתחילת הקשר, אך בפועל אין לו כל רעיון יצירתי. בצר לו ניסה להתקשר לר' יצחק בדיחי עוזרו המסור של המקובל הקדוש רבי יוסף דוב (מראה) שוהם לנסות שהמקובל באורח חריג מאד יוכל לענות לו לטלפון, ברם ר' יצחק ענהו בשלילה, אצל הרב הדבר כרוך ב"הרג ובל יעבור" בלי כל הגומה. הוא לא יגע במכשיר הטמא שהביא כל כך הרבה אסונות על עם ישראל. הדרך היחידה לתקשר עמו להגיע אל הרב ולשוחח עמו. ר' לייביש התלבט מה לעשות עליו לשלוח שליח למקובל, את מי? את אחד מבניו לא יוכל כי ברגע שישמע את המסר יקלוט משהו ואסור לאף אדם שלא היה מעורב עד עתה לידע איזה פרט. לחכות שרב אביש'ל יבא? מי יודע כמה זמן זה יקח, כל יום קריטי. שהוא עצמו גיש לרב לא בא בחשבון הוא זקן מידי. האפשרות היחידה שנותרה שאולי ר' אליהו יסע למקובל, ברם גם ר' אליהו מחוץ לעניין ומה שיוזעו הוא חלק מזער, הרב יצטרך לעדכן אותו בפרטים חשובים מאד, ספק עד כמה ניתן לתת בו אימון.

לאחר מחשבות רבות החליט לבקש את ר' אליהו לבוא אליו לבית אבות 'שומרי החומות' והוא יתנה על קנקנו, הוא סמך על ניסיון החיים העשיר שצבר בחייו ועל שליטתו בחכמת הפרצוף, בשיחה מעמיקה יראה עד כמה ניתן לסמוך עליו בעניין. ר' אליהו נענה לאתגר בשמחה, זמן רב שהוא סקרן לדעת מיהו רב לייביש שרב אביש'ל מתייעץ עמו על כל צעד ושעל, הוא הגיע אליו בשעות אחר הצהרים והמתין שעה ארוכה עד שיסיים ללמוד עם בנו ר' אליעזר ליפא שהיה אצלו באותו יום בתורנות. רב לייביש קיבל אותו בסבר פנים יפות והחל לשוחח איתו על דא ועל הא, לאחר מיכן המשיך את השיחה בחדרו, הוא התרשם מר' אליהו, כנמרץ תכליתי פה נצור שמבין דבר מתוך דבר, נראה שיוכל לקחת

"מלאכת מחשבת"

דיון לעומק בנושאים עיוניים של פרשת השבוע

אחריות גם בתפקידים קשים מאד, מסקנתו ברורה, ניתן להכניסו לסוד העניינים. אך החליט לגלות לו טפח ולהסתיר אלפיים מהסוד, אם יתפוס מה טוב. ר' אליהו כחכם ומעמיק, קלט במהירות את הדברים שאמר לו בהמשך:

"עליך להבין שמדובר ב'סטרא אחרא' שהצליחה להפיל ברשתה נשמה גבוהה מאד שיכולה הייתה להביא תועלת גדולה לעם ישראל אלא שלא הסתייע הדבר. בשל פטירת אבי המשפחה בגיל צעיר למדי והעוני המחפיר של המשפחה, נפלו כפרי ביד המיסיון הארור שתר אחרי מקרים כאלו, יהודי מומר שהכיר את המשפחה מארגנטינה נשלח מטעמה לצוד את המשפחה בחורמה. בסיוע אם המשפחה שרחוקה הייתה מרוח ישראל סבא, הצליח השליח מעל ועבר לשכנע את יונתן העילוי ללמוד באחד המוסדות באנגליה. הנער בלט במהרה בכישרונותיו המזהירים, לא עבר זמן רב ושמו הגיע עד לוותיקן, אחד הבכירים ביותר בהם קלט בחושי המוחזדים איזה אוצר גלום בנער ובהשקעה ארוכת טווח יוכל להזניק אותו עד לתפקידים בכירים ביותר בכמורה, אולי עד לאפיפיורות. מאותו רגע לא מרפה הרשע מטרפו, הוא פועל בערמומיות רבה עד שאפילו יונתן האומלל אינו מבחין כי הוא נשלט מרחוק על ידי אותו רשע, שרוצה לחולל דרכו מהפך אדיר בנצרות, אלא שאותו מהפך עלול להיות בעוכרי העם היהודי שיסבול מאד מהתכנית. יתכן שגרגם אסון כבד ביותר שאי אפשר לשער אותו כעת. את הסוד הזה חשף איזה מקובל קדוש לר' אביש'ל וביקשו למסור לי להכין את המשימה שתבצע ע"י ר' אביש'ל כדי שנוכל לחלץ את יונתן מרשת הסטרא אחרא בזה נרויח שני דברים, הסטרא אחרא תאבד את כל כוחה והתכנית תימוג מאליה, וגם נציל נפש יהודית מתהום החטא.

הוא סיים את הרצאתו במילים: הבעיה הגדולה שלנו שאין לנו דרך אך ליצור קשר עם יונתן, חשבתני שנוכל לעשות זאת דרך עדיאל שהיה מחובר אליו כידיד, אבל עכשיו שאי אפשר דרך עדיאל, אז הדרך היחידה שנותרה לי שהקשר יוצר דרך!

"דרכי?! תמה ר' אליהו, מה לי ולמשומד, מעולם לא דיברתי איתו מילה אחת, איך נראה לכם שאצור את הקשר? שאגש אליו בעת שמבצע את מסלול ההליכה? את זה יכול רב אביש'ל כ'חבר נעורים' לעשות ביתר הצלחה! עד כמה שהבנת, אתם שוללים קשר לאור יום, זה עלול להיחשף, חייב להיות שהוא במעקב לאחר שכבר עלה לדרגה כה בכירה אז מה תרוויחו דרכי?"

"אתה שואל טוב, מגיב ר' לייביש, כעת אפשר את כוונתי, עד כמה שידוע לי היה לעדיאל ערוץ קשר בפלאפון ע"י הודעות טקסט, א"כ כל שעליך לעשות, לבקש את עדיאל שיתן לך את המכשיר שלו כדי שאתה תיזום את הקשר, לכל הפחות את ההתחלה תוכל ליזום בצורה זאת, דרך מילים אי אפשר לדעת מיהו הכותב, את המטרה הראשונית נשיג כשנראה את תגובתו, מה יהיה אחרי כן? נבדוק בהמשך. זמן רב מאד אבד לנו כשחשבנו שצריכים בדווקא את עדיאל, אם הוא לא מעוניין לעזור לכל הפחות נוכל לבקש את מכשירו, אותך הוא מעריך מאד, לדעתי הוא יסכים לתת לך את מכשירו לצורך תקשורת, אני לא רוצה לחשוב שהעיונות שלו גובלת בטירוף. מילא כשמסרב בעצמו לכתוב לו את זה עוד ניתן להבין, כי לזה צריך קשר נפשי כדי להתחבר למילים, קשה לכתוב לאדם שיש כנגדו מטען רגשות שלילי מאד, אבל למה שיעמוד מנגד לבקשה הומאנית כל כך? אני לא מסוגל לחשוב שגם את זה ישלול. אל לנו לחשוב שלילית ולנסות דרך נוספת, כי זה כבר ממש לא מצאיות. אוסיף לך אמרה חכמה שקיבלתי מאבי ז"ל "טארקט גוטס וועט זיין גוטס" כלומר, תחשוב טוב כבר יהיה טוב. זו היא מחשבה חיובית. אני לא פאטאליסט שדוגל שהכל קבוע לפי כללים מוגדרים שחייב להיות כך, מי שמאמין בבורא עולם בשלימות יודע שהוא מסבב כל הסיבות, רק הוא יודע מה יהיה הסוף, אבל לנו יש את ההלכה לעשות הכל עד לקצה היכולת, זה כרגע קצה היכולת שלי וירחם ה' שהכל יעבור בשלום."

"טוב אנסה, אבל בכל זאת יש לי שתי קושיות מאד מעשיות (א) אחרי הפעולה הראשונית שלי, ר' אביש'ל יצטרך להיפגש עמו, לענ"ד זה לא ילך, הוא לא בנוי לקל לכל הפחות כעת, התברר לנו שהוא חולה סוכרת בצורה קשה מאד, הרופא אמר שלחצים נפשיים מביאים להפרת האיזון, הוא היה בסכנה ממשית, האם מותר להטיל עליו את כל משא העול? מה יהיה אם יתמוטט? (ב) נניח שיוכל, אבל הוא לא יוכל להיפגש עמו ברחוב, איפה נראה לכם שיוכלו להיפגש ועוד לנסות לשכנע אותו?"

"על זה אין לי מה לומר לך כרגע, הקושיות שלכם אכן קשות ביותר, אין לי כרגע דרך אך לשאול את המקובל, מה לעשות שר' אביש'ל מסתבך עם מחלה. אם יכולתי לשוחח עם המקובל בטלפון היה מצוין, הבעיה שהוא מחרים את כל אמצעי התקשורת, הוא מסכים לדבר רק פנים אל פנים, אני לא יכול לנסוע עד לשם ואין לי את מי לשלוח, אולי נמתין שר' אביש'ל יתאווש וזו היא יסע אליו כדי להציג את השאלה בפניו כפי שעשה בפעם הקודמת."

"אני מבין שאני לא יכול להיות השליח" מגשש ר' אליהו לבדוק את תגובת ר' לייביש.

"הנושא סבוך מאד, המקובל הזהיר את ר' אביש'ל שאסור לספר לאיש מעבר למה שחייבים, כלומר כל אחד בתחום התפקיד שיקבל ולא מעבר לזה, איני יכול להכניס אדם נוסף אפילו אם יראה מהימן, כי בזה שיתפתי בלי הסכמת המקובל אדם נוסף, היות שלא דיברתי עם המקובל אני לא יכול להסביר לו שבמצב הנוכחי חייבים להכניס אדם נוסף, לפיכך אי אפשר לשלוח למקובל רק את ר' אביש'ל."

ר' אליהו יצא מוקדם מהפגישה עם ר' לייביש, הוא גילה יהודי פיקח בצורה מדהימה ביותר, בעל חשיבה ישרה ופשוטה, הוא הציע רעיון כל כך פשוט עד שהתפלא על עצמו למה לא חשב על זה, לראות יהודי ירושלמי לבוש בתלבושת מפוספסת כשל חסידי תולדות אהרן בעל מושגים כל כך רחבים זה מרנין לב, הקב"ה מעניק לאנשי ירושלים חכמה יתירה, אולי כדאי לעבור לגור בירושלים להתבשם בצל אנשיה, כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים, והוא אדם שצמא לחכמה.

כשהגיעו אל הבלוקים, הורה אופטשארפיהרר קלאוס שינפלד לאנשיו להתחיל לפזר את הקבוצה בין המבנים, חלוקה זאת כללה את תלמידי הישיבה שהיו אמורים להתפזר בכמה בלוקים, את ראש הקבוצה אותו כינה בלי הרף "פארפלוכטע ג'דע" (יהודי ארוך) ישכן בבלוק המיוחסים בקצה השני של המחנה, עליו להיות מאושר שמקבל כזה מעמד, שם חיים כמו ב"גן עדן" התחתון, יש להם לחם בשפע עם מרגרינה, מעט ירקות בכל ארוחה, פעם ביום הם נהנים משתיית כוס חלב, אחו"צ מקבלים נקניקיות מבשר דבר אחר, הם כמעט ולא עונו, גם המסדרים שם פחות נוקשים, ההפרש כלפי יתר הבלוקים כל כך גדול עד שאלו שחיו בבלוק היחסי לא האמינו כי המצב באשוויץ כל כך קשה.

"מלאכת מחשבת"

דיון לעומק בנושאים עיוניים של פרשת השבוע

כשראה לייבש שטארקמאן כי הנאצים המרושעים מתכוננים להפריד בין הדבקים, החל להשתולל, הוא הקים צעקות אימים: אתם לא תפרידו בינינו, אנו נהיה ביחד עד הסוף, אם אתם חושבים שאתן לכם לעשות הפרדה בינינו, כדי שתוכלו לשלוח אותם תוך יום יומיים אל המוות ואותי תשאירו, אז טעיתם בגדול, לא תהיה הפרדה בינינו, כולנו בעלי גורל אחד, אם אני נותר בחיים הם איתי, אם הם נשלחים אל המוות גם אני אלק לשם בשמחה.

הקצין וחייליו היו מבולבלים, הם קיבלו הוראה ברורה ממנגלה: להיזהר עם הגזע הזה מאד, איש לא יעז לגעת בו לרעה! עכשיו הוא מעמיד להם תנאי מחפיר וקשה. כי הם גם קיבלו הוראה ברורה נוספת ממנגלה, להפריד את התלמידים מהמנהיג, ואילו הוא מתעקש להישאר איתם ביחד. אילולי הפחד הגדול שהיה להם ממנגלה שמשוגג להרוג חיילי SS לא ממושגעים, היו מחסלים את כל הקבוצה בו במקום, אבל עתה עמדו אובדי עצות. אחרי מספר דקות החליט מפקדם שינפלד על דעת עצמו, לרוקן בלוק אחד מיושביו ולהעבירם למקומות אחרים, את הבלוק כולו יעמיד בחורים כולל לייבש (בלוק ממוצע הכיל דוגשים בשלוש קומות בדחיסה וניתן היה לאכלס למעלה מ-300 בבלוק אחד).

את זקן הבלוק ("בלוק עלטסטער" אחראי) השאיר במקום, ניהל את אותו בלוק, יהודי מעניין בשם יעקב קוזלצ'ק שנקרא "שמשון הגיבור" בשל מימד גופו המדהימים, או "שמשון אייזן" בשל יכולתו לכופף פסי ברזל בזרועותיו האדירות, הוא היה חילוני יליד העיירה קרינקי שבליטא, שנים רבות לפני השואה היגר לארה"ב, שם התערה בחברה ואף שימש כראש כנופיה, הוא שהה שם עד כמעט סמוך לשואה, הוא עשה את שטות חייו כשחזר לפולין ב-1939 בשל בעיות פרנסה, בכך אולץ לעבור את אימי השואה. סיפורי גבורה הילכו עליו בשל גובהו וכוחו הרב, עד שאפילו הנאצים העריצו אותו ולא רצו לפגוע בו לרעה, בשל זה קיבל מעמד מכובד כ"בלוק עלטסטער" וקאפו.

נביא תיאור אחד שכתב אחד מניצולי השואה בלשונו: ליד בלוק 10 היה בלוק מספר 11: הוא הבונקר. זה היה בית הסוהר בתוך מחנה הריכוז! אין מחנה הריכוז מספיק. בית סוהר... היה זה בלוק אטום מכל עבריו. החלונות בו לא היו מסורגים אלא מכוסים בענפי עץ גדולים מלמטה ועד כמחצית המטר מעל החלון. הבלוק היה מוקף חצר וחומה מסביב לה. בתוך היה קיר המוות. בבלוק 10 היה חלון שממנו אפשר היה לפעמים להגניב מבט לתוך חצר הבונקר, שאליה היו מביאים את הנידונים לתלייה. כל מי שהיה חשוד בפעילות פוליטית בתוך המחנה היה מועבר הנה, והיא הדין בכל מי שגילה ההתנגדות הקטנה ביותר לזקיף ס.ס. או לבעל תפקיד. לא היה הבדל דת או גזע; גרמנים, פולנים, יהודים, כולם הוכנסו לבלוק 11. היו אפילו מקרים של חיילי ס.ס. שהשתכרו או ביצעו עבירות אחרות - גם אלה הובאו לבונקר.

האיש ששלט במקום זה שליטה ללא מצרים, ושימש למעשה קאפו וראש בלוק גם יחד, היה דווקא יהודי, רחב מידות במידה בלתי-שכיחה, קראו לו יעקב. ארץ מוצאו לא ידע איש. היו שחשבו שהוא פולני, אחרים אמרו שהוא בלגי או אפילו אמריקאי. מכל מקום היה רחב, גבוה משכמו ומעלה מכל אנשי המחנה, כולל חיילי הס.ס. היה חזק באופן בלתי רגיל, ויהודי המחנה כינוהו "שמשון אייזן". ואמנם ידע לעקם ברזל בעובי של פסי-רכבת. איש זה הגרמנים מינוהו ל"כל-יכול" במחנה אושוויץ, אף על פי שעל חזהו התנוסס ליד מספרו האישי סמל "מגן דוד". גם אסירים ממוצא גרמני, ואפילו אנשי ס.ס. בעלי דרגות שונות, פחדו מפניו. טוב-לב היה ודך כלפי ילדים יהודים, ולא פעם זכינו לקבל ממנו סוכריות!

בשל קשריו הטובים עם קציני SS קיבל מעמד "בלוק עלטסטער" כלומר ראש בלוק שיכול לשלוט בנתונים תחתיו, הוא ניהל שני בלוקים, בלוק מגורים בו התגורר ובלוק בית הסוהר. ברם הוא השתדל לא לצלל לרעה את מעמדו, בתקופה בה שהה לייבש היה לו מעמד קאפו (מקור קאפו הוא איטלקית והכוונה ל"ראש כנופיה" אבל באושוויץ השתמשו בזה לתיאור משת"פ הגרמנים נתנו לו שם אחר "לאגנרפוליציסט"- שוטר מחנה) היו שהאשימו אותו כמשתף פעולה עם הגרמנים ימ"ש, הוא סבל בדומיה את האשמה, למרות שסבר שנעשה לו עוול כי שונה היה מהמונח קאפו המוכר לשמצה, היו בהם רשעים שהתעללו קשות ביהודים שנמצאו תחתיהם בסדיסטיית כנאצים, אבל יעקב הניל ניצל את מעמדו להטיב עם הרבה יהודים. הוא שרד את השואה ועלה לארץ, לצערו ניצול שואה שהכירוהו חירפוהו כקאפו משתף פעולה עם הגרמנים ימ"ש, אשמה זו פגעה בו קשה עד שהחליט לצאת למערכה משפטית להוכיח את חפותו, אך תהליך המשפט פגע בו מאד ולמרות גבורתו הפיזית נפשו המצולקת נהרסה כליל, בשנת תשי"ב נפטר מרוב צער בגיל 51.

למרות שכל תושבי הבלוק פחדו, הותירו אותו הנאצים כדי שליבש לא יתפוס פיקוד, החל שיתוף פעולה הדוק בין יעקב קוזלצ'ק ללייבש. היו ליעקב קשרים ענפים עם כמה קצינים בכירים מה-SS שהעניקו לו מנות אוכל לחם תפוחי אדמה ולפעמים אף נקמיקות של בשר חצי תפל, יעקב לקח על עצמו לדאוג לאסירים החדשים שעמדו תחת חסותו. לייבש הזהיר אותו שלא יביא להם בשר נבילות או חיות טמאות במקום זאת יגייס להם יותר תפוחי אדמה שמזינים את הגוף מאד, יעקב הניל למרות שרחוק היה מיהדות התרגש שבתוך השאלו מצויים אנשים שמקפידים על מאכלים כשרים עד כדי מסירות נפש הוא התאמץ להשיג להם אספקה סדירה לחם תפוחי אדמה ומרגרינה צמחית. בכך הצילם מחרפת רעב.

בשבוע הראשון שאחרי הקליטה מנגלה היה טרוד מאד במחקרים דחופים אחרים שהיו לו עד שלא נתן את דעתו על לייבש וחבורתו, הוא נתן אמון מלא בפיקודו אופטשארפיהרר קלאוס שינפלד שביצע את משימתו בצורה חלקה ולא התעניין. אבל בשבוע השני עשה ביקור בזק בבלוק המיוחסים כדי לקחת את לייבש לבלוק 10 שם יעבור סדרת מחקרים שתביא לו אינדיקציה ראשונית מניין הוא שואב את כוחותיו המופלאים, הוא ערך מסדר מופתי של כל שוכני הבלוק ולא מצא ביניהם את מבוקשו. חמתו ניצתה ברגע אחד, מעולם לא נתקל בתופעה מוזרה שבו אדם מתאייד בפתאומיות. הוא שלח לקרוא לאופטשארפיהרר קלאוס שינפלד לברר היכן נמצא לייבש המבוקש. שינפלד נפחד מאד, הוא הבין כי הוא עומד לשלם יקר על החלטתו האישית.

מנגלה פצח בקולו המבעית: אמור לי היכן הוא אותו פארפולוכטע גזע (יהודי ארוך) למה אני לא מוצא אותו כעת בבלוק?

שינפלד סיפר לו את התרגיל שארגן לו לייבש והצטדק שהיה עליו לאלתר פיתרון מהיר לבעיה, לא היה שייך להפריד את הבחורים מלייבש כי הוא פשוט עשה את אותן פחות כפי שהיה בעת הסלקציה, הוא נהג כפי שעשה מנגלה, הוא הוריד את ראשו עד שיוכל להערים עליו, אחרת היה אותו לייבש מתאבד במקום, בכך היה מקלקל את עבודת המחקר של מנגלה. הוא הסיק ממה שמנגלה עשה שכרע צריך להרפות ממנו בתקוה להערים עליו בפעם הבאה.

מנגלה כעס מאד: אתה זה לא אני, לי יש את הפריבילגיה להחליט, כי אני בעמדת ההחלטות, אבל אתה זוטר למדי ואסור לך לקבל החלטות על דעת עצמך, היה עלך לעדכן אותי בו במקום בנעשה ואני הייתי מטפל בזה, עכשיו אני מעניש אותך על נטילת יחמה בלי רשות, בשלילת כל דרגותיך ובכליאה בבלוק מס' 11.

קלאוס שינפלד החוויר מרוב פחד, הוא ידע היטב את משמעות העונש, הסיכוי שהוא ישאר חי לאחר רציף העונש, קטן למדי. הוא עומד א"כ לסיים בקרוב את חייו בסבל בלתי אנושי, על שעשה טעות אחת בחיים. אם היה לו את האומץ היה יורה בו במקום ואחרי זה מתאבד, לכל הפחות היה מת ברגע אחד בלי לסבול הרבה. אבל הפחד שלו מביצוע ההחלטה היה כה גדול, כך איבד את יכולת התגובה המהירה. שני קלגסי SS תפסו בידי, הם איזקו אותו באזיקים וגררו אותו כשק תפודי אדמה לכיון בלוק 11 הידוע לשמצה.

כשהגיע לביקור בבלוק בו שהו לייבש ואנשיו לא מצאם, הם יצאו באותה שעה לעבודות תחזוק תחת פיקודו של אונטערשטרומפיהרר יוליוס בירמן (סגן משנה) שנודע לשמצה כקצין קשוח ומטורף שאהב להתעלל בפיקודיו בשטניות יתר. הם עבדו תחת השמש הקופחת שהכתה עליהם ללא רחמים בלי שהכניס לפיהם

"מלאכת מחשבת"

דיון לעומק בנושאים עיוניים של פרשת השבוע

טיפה אחת של שתיה, הבחורים היו מנסים לעבוד אבל גופם כמעט ולא החזיק מעמד. גם לייביש היה בין העובדים אבל בו לא נגע הרשע, הוא דאג לתת לו מזון ושתייה, הוא הוזהר בזמנו על ידי אופטשארפיהרר קלאוס שינפלד שינהג בו בכפפות משי, לייביש החכם שהבין שמנסים לחסל את חבריו דרך עבודות שירות כבדות ביותר השתדל ברגעים של הסחת דעת להעביר חלק מהאוכל והשתיה שלו לחבריו כדי שיוכלו להחזיק מעמד.

מנגלה ניגש אל לייביש וביקשו שיתלווה אליו לבלוק מס' 10 שם יש לו בשבילו הפתעות מיוחדות. לייביש החליט להראות למנגלה כי הוא אינו מקבל פקודות, עליו לקלוט כי הוא שונה מכולם, ולכן אינו כפוף למרות מסוימת.

היום לא מתאפשר לי, אולי מחר וגם אז לא בטוח, זה תלוי במצב רוח שיהיה לי באותו יום. ענה בלי להניד עפעף כביכול הוא נמצא באיזה פנסיון.

מי אתה בכלל, נדמה לך שאתה איזה משהו מיוחד, טעות בידיך כאן אתה לא יותר מאבק אדם אני אחליט בגורלך אם תחיה או תמות, אם ארצה יכול אני כעת להביא למוותך. ניסה מנגלה להראות ללייביש את מעמדו הרם.

אבל לייביש עומד זקוף קומה כשחיוך רחב תולה על שפתיו הוא פתח את חולצתו והצביע אל לבו. "אתה רוצה להרוג אותי תהרוג עכשיו, אין לי כל בעיה עם זה, אבל תדע לך שאתה לא בעל מעמד אלא שפל ונבזה ואולי נדמה לך שהיום אתה יכול לחרוץ גורלות, אבל אני יודע בידיעה ברורה כי גורלכם נחרץ כוחות הברית מכים בכם ללא רחם, אתם מובסים בכל חזית ונמלטים כמו עכברים מפניהם, עוד שבוע שבועיים יתהפך הגלגל ואתם תוכו שוק על ירך, רובכם תהרגו ואלו שימלטו מהמוות יובלו בכבל ברזל למשפט צדק".

המילים שנאמרו בגרמנית רוטטה של אדם משכיל ביותר הכו ללא רחם במנגלה הוא לא ידע אך להגיב, מעולם לא נתקל באדם שבז למוות ואינו מתכופף לחוקי הכות, הוא חש שהוא חזק ממנו בכל תחום, זה עשה עליו רושם חזק. לראשונה חש כי יש אחד שהוא מפחד ממנו מאד.

ביום האחרון של הכנס, היה יונתן שרליץ טרוד למדי בליטוש ההרצאה האחרונה שישא לפני הכמרים. הוא התכוון לתת להם מתנת פרידה שלא ישכחו אותה שנים רבות, הוא בילה את רוב שעות הלילה בסידור הנקודות עליהן הוא מתכוון לדבר מחר. לקראת בוקר פרש למנוחה קצרה. הדרך מהספריה המקומית עד לחדרו עברה בתוך חורשה נהדרת של עצי אורן תמימים, הוא הדליק את פנסו להאיר את חשכת הלילה ויצא לדרך. עליו לחטוף ארבע חמש שעות שינה כדי להתרענן.

כשעבר בחורשה לא הבחין בשני ברנשים רעולי פנים שממתנים לו בשקט בין עצי האורן, מוחו הסחוט לחלוטין לא היה ער למתרחש, פנסו האיר את הדרך אך לא נטה לצדדים, בקושי גרד את רגליו העייפות ועיניו כמעט נעצמו מרוב עייפות, לפתע תפסו בו זרועות חסונות בכוח, ברגע זה הצליח לקלוט כי שני ברנשים ארבו לו בין העצים, לבו החל לדפוק בחוזקה מרוב פחד אך עוד בטרם הצליח לחשוב איך להתגונן הטילו אותו הבריונים על גבי הקרקע וחבטו בו ללא רחם, הם לא הפטירו הגה רק חבטו וחבטו. מהלם המכות איבד את עשתונותו ובקושי נגח, הכאבים גברו והקצב אינו מפסיק, רק לאחר שראו את גופו דומם לחלוטין נמלטו בחשאי בלי להותיר סימנים מזהים.

יונתן שכב מחוסר הכרה לחלוטין, למרות הכאבים הנוראים שסבל גופו החבול והמיוסר לא הצליח להתעורר מעלפנו הכבד, כך שכב עד שהאיר יום וראשון המטיילים הגיעו למקום, הם מצאו את הבישוף מוטל כמעט מת בתוך שלולית דם שהספיק לקרוש. הם הקימו צעקות רמות כי מצאו את הבישוף הקדוש מוטל מת או חצי מת, אמבולנס הגיע למקום כעבור שעה, צוות אחים ואחיות יצאו לבדוק את הבישוף, הם גילו אצלו סימני חיים קלושים שהעידו כי עדיין לא מת. לאחר טיפול מקומי לקחוהו לבית החולים האזורי להמשך הטיפול. צוות משטרה פתח בחקירה על נסיבות המקרה, אך לא נמצאו עדים שיוכלו להעיד, איש לא ידע לספר על שונאים שהתנכלו לחייו, לא היו לו לא ידידים ולא שונאים, הוא לא איים על מישהו ולא נראה כי לאי מי אינטרס לפגוע בו, בפרט שהוא "קדוש" בדרגת כמורה בכירה כשלו. החקירה נקלעה למבוי סתום, ואלמלי הוראה חמורה שהגיעה מהוותיקן לא להרפות, הייתה החקירה נסגרת מחוסר עניין ציבורי.

מצבו של יונתן היה קשה ביותר, שבועיים ימים שכב מחוסר הכרה ומלבד כומר זוטור או שניים שנשלחו על ידי פול שירק לא הגיע איש לבקרו, רנו בכל אותה תקופה היה לחוץ מאד, כל תוכניותיו עומדות להיעלם. הוא עמד על ראשו של בנו פול שלא ירפה מהמשך החקירה, חשד כבד קינן בראשו כי לפול יש יד בהתנקשות המסתורית, לו יש אינטרס גדול למנוע ממנו להתקדם במרוץ. הפופולאריות העצומה שצבר יונתן גרמה לפול לחוש מאוים כל העת, הוא יושב על אותה משבצת ויונק מאותם שורשים, ככל שכובו של יונתן דורך כך מועם זוהרו של פול, אין פלא כי השנאה בוערת בקרבו יתכן שהוא שטר כמה שכירי חרב לחסל את יונתן בדם קר. הוא תבע מבנו שינקה את עצמו מהחשד, פול נשבע בפניו בכל "קדושי" הנצרות שלא הייתה לו כל מעורבות בסיפור, אמנם הוא לא יכול להכחיש שקרנו של יונתן ירדה בעיניו לאחר שמונה למרצה בכיר, אבל מעולם לא עלתה במוחו מחשבת פסול לעשות בו מעשה. הוא דוגל ביושרה וסולד מאד ממעשים פליליים אין לו "שכירי חרב" כרוברט מלאר (שלוחו הנאמן של האבא רנו הקדוש) שלח עקיצה. אבל רנו לא השתכנע, הוא חיבב אותו להיכנס לעומק הקורה ולמצוא את החשודים, אם לא הקולר יהיה תלוי בו על כל המשמעות.

פול נלחץ למדי, הוא ידע כי הוא עלול לאבד את שארית חינו בעיני אביו, רנו חשוד בעיניו שיכול להגות אותו מהמסילה, אם ימצא אותו אשם במוות יונתן, דבר זה דרבן אותו להיכנס לעובי הקורה, הוא אישית חקר את הכמרים שנטלו חלק בכינוס, לצוות החקירה צורפו שלושה חוקרים מטובי המוחות של המשטרה הצרפתית, הוא העביר את כולם בפוליגרף (למרות הביזיון) כדי לעמוד על אמיתות התשובות. לאחר חקירה מאומצת התגלו האשמים "טרוסט המוחות" נטל חלק בהתנקשות, הם שכרו שני גברתנים אלימים בכסף מלא להכות את הבישוף מכות רצח, אבל דרשו מהם להשאיר אותו בחיים כדי שישבול כל ימי חייו.

כשנדע לרנו על תוצאות החקירה זעם על טרוסט המוחות מאד, הוא דאג לשלוח אותם למשפט מהיר ותבע למצות את חומר הדין עמו, לאחר משפט מהיר נגזר עליהם 20 שנות מאסר הם הוקעו על ידי מסדר הכמרים והוצאו מחוץ לתחום, כל הישגיהם נמחקו מיומני הכנסיה, לא נמצא אזכור אחד שיגלה שהיו אי פעם בתוך הכנסיה.

התודה והברכה לכל אלו שמסייעים להצלחת הגיליון!!!

להערות ניתן לפנות אל העורך חנוך חיים וינשטוק נ"י פל' 050-414-2587

כמו כן ניתן לשלוח למייל שלי לקבל את הגיליון בהפצה סדירה

hanoch90@gmail.com